Сценарій вечора до пам’яті до дня Чорнобильської трагедії

Голос за кадром… «Третій Ангел просурмив і впала з неба велика зірка, що горіла, немов світильник. І впала на третину рік і на джерела вод. Ім’я цієї зірки – полинь. І третина вод стала полином. І багато людей вмерли від вод, тому що вони гіркими стали…» (Біблія. Новий завіт. Откровення святого Івана Богослова). У ніч з 25 на 26 квітня 1986 року о 1 год 23 хв 40 с, коли всі спали безтурботним сном, над четвертим реактором Чорнобильської атомної електростанції несподівано розірвало нічну темряву велетенське полум’я. Почався новий відлік українського часу. Болісний. Гіркий. Печальний...

Жорстокий, ніжний і свавільний світе,
Скажи скоріш, що діяти мені,
Тебе чи ненавидіти, а чи любити
У міражах чорнобильських вогнів?
Мовчиш... А серце жде і прагне слова,
Немов земля обвуглена — тепла
Людських долонь, котрі не пахнуть кров’ю,
Бо маками у полі проросла.
А час іде — не спить.
Не спить і серце, відповіді хоче
За всіх, хто жив, живе і буде жить...
Допоки нам дивитиметься в очі
Зловісний стронцій атомних страхіть?

(В. Сташук)

У ці дні ми привертаємо увагу як української, так і світової громадськості до страждань людей, які зазнали і продовжують зазнавати дії радіації, – наших співвітчизників і жителів інших держав. Серед них і ті, хто захистив світ від страшної біди ціною свого здоров’я, а інколи й життя. Ми схиляємо перед ними голову.

Звучить пісня «На Чорнобиль журавлі летіли».

З бідою, кажуть, тільки ніч
Потрібно перебути.
І знову сни прийдуть до віч,
Та біль принишкне спрутом.
А я принижений іду,
І дибиться дорога,
Несу у світ свою біду
Крізь сумніви й тривоги.
Несу, неначе немовля,
Що так зайшлося криком,
Аж захиталася земля
Тривожно й огнелико.
Хай світ довкруг її гуде,
Я буду колихати.
Її щоночі і щодень –
Біда повинна спати.

Віддати людям на землі себе
У кожнім добрім і гарячім слові,
Допоки світить небо голубе,
Допоки світ займеться із любові.
Віддати все: і доброту, і мсту,
Що не дадуть й камінню збайдужіти,
І навіть злість, і зненависть святу,
Що світ Ілюзій може спопелити.
Віддати людям на Землі себе.

(В. Стащук)

Вони були серед перших і першими пішли із життя. Коли їм у 1986 році сказали: «Треба», – вони нічого не питали, поїхали в «зону». Працювали. Кожен з них робив там свою звичну справу. Сьогодні зрозуміло: наслідки аварії на ЧАЕС могли б бути значно більшими, якби не самопожертва і мужність тих, хто був там у перші тижні після лиха... 23-річний Володимир Правик, як потім було встановлено комісією, вибрав найбільш правильне рішення – направив свій пожежний загін на дах машинного залу. Адже в цьому залі знаходились усі турбіни, через нього йшли численні кабелі високовольтної лінії, які від вогню могли б перетворитись на бікфордів шнур.

- Володимир Правик;
- Микола Ващук;
- Василь Ігнатенко;
- Віктор Кибенок;
- Микола Титенко;
- Володимир Тишура – перші, хто собою закрили вогонь…

Першим важко. Ви ж були найперші,
Із вогню та в полум’я шугали
Не до подвигів і не до звершень:
Ви ж собою людство заступали.
Та серця, мов кремені, не вгасли,
Залишались іскрами на тверді.
Тільки жити в нас бунтує спрага
Та продовжить пісню родоводу.
А лишилась вірності присяга.
Батьківщині. Матері. Народу.

(В. Стащук)

Серед тих, хто першими опиняється на місцях, позначених смертю і болем, обов’язково є медики. Їм не звикати до екстремальних умов. Але тоді, у 1986-му, мало хто знав, що собою представляє аварія на ЧАЕС. Це – пізніше. А тоді, у травні 1986-го, вірні своєму обов’язку, медпрацівники поспішили в «зону». Їм першим було найважче. Насамперед тому, що знали, як це може позначитись із часом на здоров’ї людей. Про себе тоді ніхто не думав.

Чорнобильський дзвін.
За ким же б’є він?
За тим, хто пішов
У високу блакить,
Щоб звідти на мудрість

Нам очі відкрить.
Щоб пам’ять не згасла,
Щоб ти пам’ятав,
Як розлючений той
Там реактор палав.
Чорнобильський дзвін.
Печаль і журба,
За тими б’є він,
Кого вже нема...

Хвилина мовчання

Наслідки вибуху четвертого реактора Чорнобильської атомної сколихнули весь світ. У результаті аварії стався викид величезної кількості радіоактивних речовин з активної зони реактора, які радіоактивною хмарою перенеслись на великі відстані.

Йод-131, цезій-134, -137, стронцій-90, плутоній-239, плутоній-240. Увесь цей радіоактивний дощ розлетівся і висіявся на територіях України, Білорусії та Росії. Радіоактивного забруднення зазнало майже 50 % території України. В життя мільйонів людей увійшли слова «радіація», «зона», «ліквідатор», «відселення».

А на квітучий українській землі з’явились пусті міста і села, мертвий ліс, до якого не можна підходити, сади з яблуками, насиченими радіоактивною отрутою, вода, яку не можна пити, і навіть повітря, яким дихаємо, стало ворогом.

На сьогоднішній день два з половиною мільйони людей проживають у забрудненій зоні, з них вісімсот тисяч дітей. Смерть понад 35 тисяч людей пов’язана з аварією на ЧАЕС та її наслідками.

Радіація – невидимий і тому підступний ворог усього живого. Від неї важко вберегтися, захистити себе і природу. Як відомо, і зараз у зоні відчуження проживають люди. Їх дуже мало. Та все ж живуть. Чорнобильська біда торкнулась чорним крилом Житомирщини, Київщини, Чернігівщини. Найбільше постраждали Народицький, Олевський, Лугинський, Коростенський райони.

Впала з неба додолу потривожена ангелом зірка,
Покотилась до обрію, збурила зоряну синь;
На душі стало сумно, на устах стало солоно-гірко,
Бо чорнобиль-трава – не полин.
Чом же ти, Україно, материнська вербова колиска,
Знов така мовчазна, мов обпалена груша стоїш?
І течуть твої сльози, і болять твої роки так близько,
Чом не просиш у Бога здоров’я для діток своїх?
Ти завжди була з Богом, не нужденна ні хлібом, ні сіллю,
Як же ти допустила, щоб скалічили душу твою?
Впала з неба зоря, покотилась Чорнобильська зірка…
Сіра осінь прийде, готуватись до вічності треба,
І петля радіації стягує шию твою.
Встань, моя Україно, простягни свої руки до неба,
Знай, що Бог ще чекає молитву твою.

(І. Притика)

Дорога в нікуди... Точніше, вона в Чорнобиль, але вона не має вороття. Чорнобиль... Раніше це слово асоціювалося зі спокоєм і красою, а тепер – зі смертю, скаліченими долями, з табличками біля криниці: «Пити воду – заборонено», «Радіація».
А кращих криниць, здавалося, не було по всіх округах.
Із прапраглибин били джерела дзвонкової.
Чим більше води з криниці брати,
То тим вона смачніша.
Завмер журавлик біля хати,
В цеберці – синя тиша.
Журавлик сам біля порога –
Нема кого вітати.
Вдивляється в німу дорогу,
Як вартовий на чатах...
Воді в криниці вік журитись,
Бо квіти в'януть тихо.
Як журавлю на те дивитись
І не зарадить лиху?
(І. Притика)

Обезлюдніли села, де століттями ростили жито, виховували дітей. Тепер у селах моторошна тиша. Лише гадюччя і вужі повзають на його околицях. Довкруг усе заростає бур'яном.

Ні звуку, ні скрипу, лиш вітер
Гуляє в порожніх оселях...
Ще треба й таке пережити –
Безлюдні покинуті села.
(І. Притика)

Було село. Тепер села немає.
Там річка омивала береги
І люди там жили,
Тепер і їх немає –
Роз'їхались по світу хто куди...
О Господи! За що таке прокляття
На мій народ, на рід мій, на село?
Прости нас, Господи, за сльози наші
І за молитви недосказані, прости.
(І. Притика)

Здавна чудовими краєвидами, щедро врожайними садами, прекрасними місцями відпочинку, лісами, багатими на ягоди, гриби, горіхи славилась чорнобильська земля. Та тільки до жахливої ночі 1986 року. Відтоді ця земля почала називатися «зоною».
Пройшла гроза і не була озонною,
А де тепер не «зона» на землі?
І де межа між зоною й не зоною?

Ведучий. Проходять роки після аварії на ЧАЕС. А біль не вщухає, тривога не покидає людей, пов'язаних зі скорботним часом ядерного апокаліпсису. Чорнобильська біда надовго залишиться в нашій пам'яті. Ще довго ми будемо відчувати на собі її наслідки, ще довго чутимемо її дзвони. Вони лунатимуть за тими, кого вже немає, кого не стане завтра, хто заплатив за чиюсь помилку своїм здоров'ям, життям. «Мирний атом» став для України і прилеглих земель гірше війни. Збитки від аварії на ЧАЕС доведеться відшкодувати ще дуже довго... Доземно схиляємося в подяці перед ліквідаторами цієї страшної аварії. Перед живими. Перед пам'яттю до часу померлих від радіаційного смерчу.

Звучить пісня «Молитва» у виконанні О. Білозір

Подай у душі доброго вогню –
Хай воскресає світ животворящий,
Хай до нащадків озоветься пращур,
Хай древній рід збере свою рідню.
Очисть від скверни воду нам і кров,
Хай доля нас завчасно не займає...
Пошли нам, Боже, згоду і любов
І той вогонь, що в світі нас тримає.

(І. Притика)

Джерело доступу: https://bit.ly/3wwdmI3